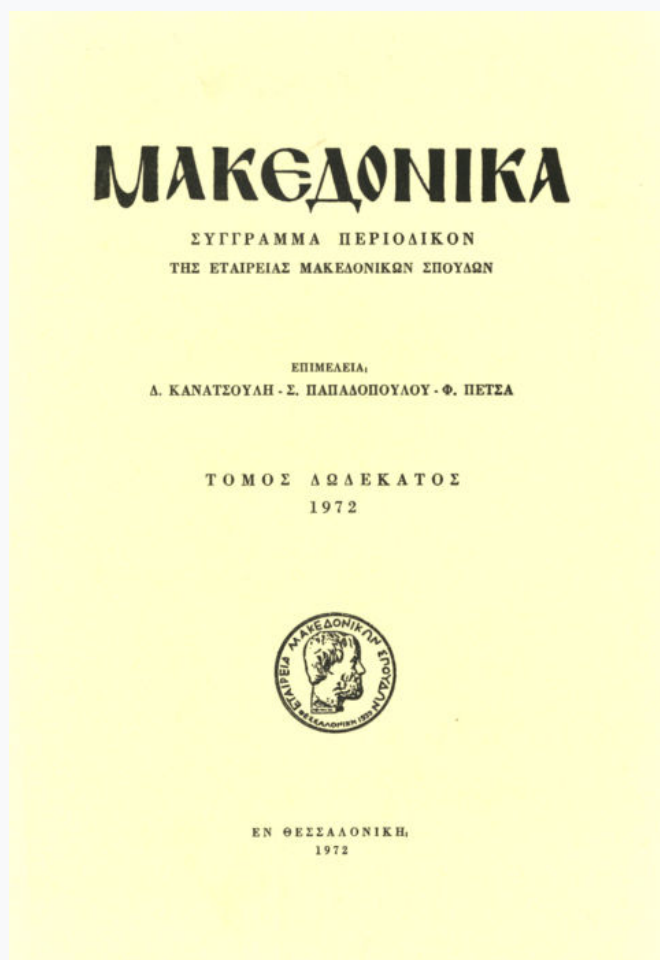

Μακεδονικά

Τόμ. 12 (1972)

Αφιερούται εις την μνήμην Γεωργίου Θεμελή, Χαραλάμπους Λέκα

Ανέκδοτα έγγραφα περί του Μακεδονικού Αγώνος αφορώντα κυρίως εις τους Έλληνας οπλαρχηγούς των Κορεστίων Νταλίπη και Κύρου

Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.1020](https://doi.org/10.12681/makedonika.1020)

Copyright © 2015, Ιωάννης Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1972). Ανέκδοτα έγγραφα περί του Μακεδονικού Αγώνος αφορώντα κυρίως εις τους Έλληνας οπλαρχηγούς των Κορεστίων Νταλίπη και Κύρου. *Μακεδονικά*, 12, 502–506.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.1020>

Στὴν Θεσ/νίκη κατατάχθηκε στὴν Ε' τάξη. Εἶχαμε γυμνασιάρχη τὸν Ἰωάννη Δέλλιο, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦταν ὑπάρχους Ἑλληνας ἐνεκα τοῦ τότε πολέμου ἐφυγε καὶ ἔτσι καὶ τὸ ἐπόμενο ἔτος τὸν ἀναπλήρωσε ὁ καθηγητὴς Γκοτζαμάνης (ἄριστος ἱστορικός). Εἶχε περὶ τοὺς 220 μαθητές.

Τὸ Γυμνάσιο ὡς κλασσικὸ πιθανὸν ἦτο ἀπὸ τὸ 1875. Τότε εἶχε καὶ Παρθεναγωγεῖο Γυμνάσιο μὲ πέντε τάξεις, ἀπ' αὐτὸ ἔβγαιναν οἱ τότε δασκάλες. Τὸ διδασκῆριό του ἦτο στὴν ὁδὸ Σωκράτους, ὅπου τώρα τὸ 5ο θηλέων καὶ τότε ἐπισκενάζετο καὶ λειτούργησε στὸ διδασκῆριό τοῦ Γ' ἀρρένων. Ἐμεῖς οἱ μαθητὲς φοιτοῦσαμε στὸ τότε νεοοικοδομημένο Χαρίσειο Γηροκομεῖο, στὴν ὁδὸ Μητροπόλεως. Τὸ διδασκῆριό του ἦταν τὸ κατὰ τὴν Ἑκκλ. Παναγούδα τότε καινοουργεὶς καὶ σήμερον οἰκοκυρικὴ καὶ επαγγελματικὴ σχολή.

Μετὰ τὸ 1865 στὸ χωριὸ μας εἶχαμε ἓνα δάσκαλο Σταῦρο Παπασταῦρο, Ἡπειρώτη, τελειόφοιτο τοῦ Γυμνασίου Ἰωαννίνων ἀποκατασταθέντα ἐκεῖ. Σ' αὐτὸν μαθήτευσεν ὁ πατέρας μου καὶ ἔμαθε πολὺ καλὰ γράμματα. Δηλ. ἀπ' ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ὑπῆρχαν διδάσκαλοι μορφωμένοι.

Προσθέτω καὶ τὰ ἑξῆς: Μετὰ τὸ 1900 ἰδρύθηκε τὸ ὑποδιδασκαλεῖο τοῦ κ. Χάρακα, ἀπ' τὸ ὁποῖο ἀποφοιτήσαν πάρα πολλοὶ διδάσκαλοι ἀπ' τὴ Χαλκιδική. Ἀπὸ τὸ 1900 καὶ ἑξῆς ὅλες οἱ κομμοπόλεις στὴ Χαλκιδικὴ πού ἐργάσθηκα εἶχαν σχολεῖα, μὲ 3, 4, 5, καὶ 6 δασκάλους.

ΙΩΑΝ. Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ ΑΦΟΡΩΝΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΥΣ ΤΩΝ ΚΟΡΕΣΤΙΩΝ ΝΤΑΛΙΠΗΝ ΚΑΙ ΚΥΡΟΥ

Ἐξακολουθῶν τὴν ἔρευναν τῆς ἀνευρέσεως ἐγγράφων ἀνεκδότων, ἀρχαικῶν συλλογῶν τουρκικῶν, ἐλληνικῶν καὶ ἄλλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δημοσιεῖω κατωτέρω ἀνέκδοτον ἐγγράφον ἀποσταλὲν ἁρμοδίως τὴν 11 Δεκεμβρίου 1906 ἐκ Μοναστηρίου εἰς ἐξέχουσαν προσωπικότητα τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, περιέχον μετ' ἄλλων εἰδήσεων καὶ λίαν σημαντικὰς πληροφορίας διὰ τοὺς ἐντοπίους Ἑλληνας ἐκ Μακεδονίας ὀπλαρχηγούς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος Δημήτριον Νταλίπην καὶ Παῦλον Κύρου, πεσόντας ὑπὲρ πατρίδος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος (1904-1908).

Αἱ δημοσιευόμεναι ἐδῶ πληροφορίες συμβάλλουν θετικῶς εἰς τὴν ἐτοίμαζομένην κατ' αὐτάς να δημοσιευθῇ ὁλοκληρωμένην ἱστορίαν τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, εἶναι δὲ γνωστοὶν ὅτι τὸσον ἡ Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, ὅσον καὶ ἄλλοι Ἑλληνας ἀλλὰ καὶ ξένοι ἱστοριογράφοι, ἐδημοσίευσαν πολλὰς ἐργασίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἀλλὰ δέ, ὡς γνωρίζω, εὐρίσκονται ὑπὸ δημοσίευσιν.

11 Δεκεμβρίου 1906

Συνεχίζων τὴν τελευταίαν ὑποβληθεῖσαν ἐκθεσίμ μου, λαμβάνω τὴν τιμὴν ν' ἀναφέρω τὰ μετ' αὐτῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ συμβεβηκότα.

Τῇ 1ῃ Νοεμβρίου ὁ στρατὸς περιεκύκλωσε τὸ χωρίον Δοβρόλιστα¹ (περιφερεία Νεστραμίον), ἔθθα ἐκρύπτετο ἡ ὑπὸ τὸν Βούλγαρον βοεβόδα Κόλε² συμμορία ἐκ τεσσάρων ἀνδρῶν. Ἐπικολούθησε συμπλοκή, καθ' ἣν ὁ Κόλες, ὡς καὶ πάντες οἱ κομῖται, ἐν οἷς καὶ δύο Τοῦρκοι ἐφονεύθησαν. Ἐκ τοῦ στρατοῦ ἐφονεύθησαν δύο καὶ ἐπληρώθησαν ἕτεροι δύο.

1. Δοβρόλιστα, χωρίον τοῦ νομοῦ Καστορίας πλησίον τοῦ Νεστορίου, τώρα λέγεται Καλοχώρι.

2. Βοεβόδας Κόλε, Βούλγαρος ἀρχισυμμορίτης.

Τῇ 2α Νοεμβρίου ὁργανόν τι τοῦ ἐκτελεστικοῦ τμήματος Κλεισούρας¹ ἐπυροβόλησε ἐνεδρεῖον παρὰ τὴν Ζαγοριτσάναν² κατὰ τοῦ Βουλγάρου Κοῦζου Καλογιάννη, μιλωθοῦ, μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς Ζαγοριτσάνης ἀνεπιτυχῶς. Ὁ στρατὸς Ζαγοριτσάνης καὶ Κουμανιτσόβου³ ἐπετέθη κατὰ τοῦ πυροβολήσαντος οὗτος ὅμως ἠδυνήθη νὰ διασωθῇ.

Οἱ κάτοικοι Ζαγοριτσάνης ἔντρομοι ἐκ τῶν πυροβολισμῶν, ἐκρύπτοντο εἰς τοὺς λάκκους ἔχοντας τὴν ἰδέαν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ πολυμελοῦς Ἑλληνικοῦ σώματος.

Τῇ 9ῃ Νοεμβρίου ἐν Περλεπέ⁴ ἐφανεύθη Σέρβος τις βιβλιοπώλης ὑπὸ τῶν ὁργάνων τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομιτάτου. Ὁ δολοφόνος συνελήφθη ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανοῦ νυκτοφύλακος, ὅστις ὅμως πυροβοληθεὶς ὑπὸ ἄλλων ἐν τῷ μεταξὺ προσδραμόντων Βουλγάρων ἔπεσε νεκρὸς καὶ οὕτως ὁ φονεὺς κατόρθωσε νὰ διαφύγῃ. Τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ Κυριακῇ ὁ ἐξαδελφός τοῦ Ὀθωμανοῦ νυκτοφύλακος μεταβάς μετὰ δέκα ἄλλων ὁπαδῶν τον ἐκ Μοναστηρίου εἰς Περλεπέν, ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ ἐξαδέλφου τον, καθ' ἣν ὥραν ἐξήρχετο τῆς ἐκκλησίας μετὰ δὲ τὸν φόνον παρεδόθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

Τῇ 15 Νοεμβρίου Σερβικὴ συμμορία ἠχμαλώτισε τὸν Ἡγούμενον τῆς παρὰ τὸν Περλεπέν Μονῆς Τρέσκαβετς μετὰ ἑνδεκα ἄλλων Βουλγάρων, ὧν ἀγνοεῖται εἰσέτι ἡ τύχη.

Τῇ 23 Ν/βρίου τὸ ὑπὸ τὸν Βολάνη⁵ σώμα, ἐφόνευσε δύο Βουλγάρους ἐν Δοβρομί⁶, καθ' ὃν πολλὰ ἐπύηζον κατηγορίαι καὶ ἀποδείξεις ἐπὶ προδοσίᾳ.

Τῇ 26 Ν/βρίου ἐφανεύθη ἐν Μπούφι⁷ ἐνθα εἶχε μεταβῇ πρὸς εἰσπραξιν χρημάτων ὁ ἐκ Πισοδερίου⁸ Νικόλαος Σανόπουλος. Καίτοι ἐθεωρεῖτο ἐκ τῶν ἀρχαιφῶν ὁπαδῶν τῆς Ἑλληνικῆς μεριδὸς οὐκ ἦττον τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ ἦσαν μᾶλλον ἀμφίβολα, μετὰ πολλῆς δ' ἐπιφυλάξεως ἐφερόμεθα πρὸς αὐτόν.

Πρὸ ἔτους ἔπιπτε θῆμα ὑπὸ φρικτὰς συνθήκας τῆς Βουλγαρικῆς θηριωδίας ὁ ἱερεὺς Νεβόλιανη⁹ Παπα-Κωνσταντῖνος Χριστίδης. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας ἐφανεύθη τῇ 19ῃ Ν/βρίου ἐντὸς τῆς οἰκίας του ὁ ἕτερος Ὀρθόδοξος ἱερεὺς τοῦ εἰρημένου χωρίου Παπα-Ἀναστάσιος. Ἀπὸ δύο μηνῶν εἶναι ὁ πέμπτος ἱερεὺς, ὅστις φονεῖται εἰς τὸ τμήμα Φλωρίνης.

Ὁ φονευθεὶς ὀργανοκτονούτης περίπου ἦτο εἷς ἐκ τῶν σπουδαιότερων παραγόντων τοῦ χωρίου τον καὶ προσεπάθει νὰ συγκρατῇ τοῦτο εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ νὰ ἐμπνέῃ εἰς τοὺς κατοίκους ἐθνοσυνασμὸν καὶ ἐθνικὴν συνείδησιν. Βεβαίως δὲν ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸν Παπα-Κωνσταντῖνον, ὅστις ἦν ἀληθὴς Ἐθνικὸς ἀπόστολος. Ἀλλ' αἱ γεροντικάι τον δυ-

1. Κλεισούρα, ἡ γνωστὴ πολυπαθὴς κομόπολις ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ πρὸς Καστορίαν.
2. Ζαγοριτσανή, τώρα λέγεται Βασιλειάδα, χωρίον παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Κλεισούρας-Καστορίας.

3. Κουμανίτσοβον, τώρα λέγεται Λιθιά Καστοριᾶς (παρὰ τὴν Μονὴν Τσιριλόβου).

4. Περλεπές, κομόπολις ἀνήκουσα εἰς τὴν Νότιον Γιουγκοσλαβίαν.

5. Βολάνης Γεώργιος, Ἑλλήν ὄπλαρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος ἐκ Λάκκων Κρήτης μὲ μεγαλειώδη δρᾶσιν εἰς τὴν περιφέρειαν Μοριχόβου κυρίως καὶ ἀλλαχού τῶν περιφερειῶν Μοναστηρίου, Φλωρίνης, Καστορίας κ.λ.

6. Δοβρομίρ, χωριὸ εἰς πεδιάδα Μοναστηρίου ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Ἐριγῶνος ἀνῆκον εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

7. Μπούφι, χωρίον τοῦ νομοῦ Φλωρίνης, τώρα λέγεται Ἀκρίτας.

8. Πισοδερί, χωρίον μεταξὺ Φλωρίνης καὶ Καστορίας γνωστὸν κυρίως διὰ τοὺς ἠρωικοὺς ἄνδρας τὸν κατοίκον κατὰ τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων. Πατρίς τοῦ γενναίου Παπασταύρου Τσάμη δολοφονηθέντος ὑπὸ τῶν Βουλγάρων.

9. Νεβόλιανη, χωρίον τοῦ νομοῦ Φλωρίνης. Ὑπάρχουν δύο: Ἡ σημερινὴ Σκοπιά (ἐγγὺς καὶ νοτίως Φλωρίνης) καὶ τὰ Βαλτόνερα εἰς τὴν Χειμαδίτιδα. Ἐδῶ πρόκειται μᾶλλον περὶ τῶν Βαλτόνερων.

νάμεις διετίθεντο πᾶσαι εἰλικρινῶς ὑπὲρ ἡμῶν, δι' ὃ καὶ ἡ ἀπόλεια τοῦ Παπα-Ἀναστασίου εἶναι καίριον / πληγίμα εἰς τὴν ὑπονομευομένην ἀπὸ τινος δραστηρίως περιφέρειαν Φλωρίνης. 3

Τῇ 25 Ν / βρίου ἐν Σόβιτις¹ τοῦ Μοριχόβου ἐφονεύθη μετὰ μικρὰν συμπλοκὴν ὑπὸ τοῦ σώματος Βρόντα² ὁ Βουλγαρος Κομιτατζής Τράικος καὶ εἰς ἐπληρώθη. Ὁ πληρωθεὶς φεύγων ἔκρινε τὸ χαρτοφυλάκιόν του ἐν ᾧ εὐρέθησαν ἔγγραφα διάφορα περιελθόντα εἰς χεῖρας μας ἀλλ' ἀσήμιατα.

Ἐπίσης δ' ἐφονεύθη καὶ ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Σόβιτις Τσόγε, ὅστις ἐξηπάτησε τὸ σῶμα διαβεβαίωσας ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ δὲν ὑπῆρχον οὔτε στρατὸς οὔτε κομιῖται. Ἐκ τῶν ἐγγράφων, ἀτινα εὐρέθησαν ἐπὶ τοῦ φονευθέντος καταδεικνύεται ὅτι οὗτος ἦτο διωρισμένος ἐπίτροπος καὶ εἰσπράκτωρ τοῦ Βουλγαρικοῦ Κομιτάτου ἐν τῷ εἰρημένῳ χωρίῳ.

Τῇ 16 Ν / βρίου συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αἰχμάλωτοι ἔξ ἄνδρες τοῦ σώματος Νταλίτς³ παρὰ τὸ Πισσοδέριον, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ τὰ ἐξῆς Κώστας Μπαρούτας ἐξ Ἀταλάντης, Παντελῆς Παλαβάζος ἐξ Ἀθηνῶν, Παναγιώτης Σουκος ἐξ Ἀδριτσαίνης, Πέτρος Ἰακώβον ἐκ Κορτσᾶς, Εὐθύμιος Δημητρίον ἐκ Λάροδας καὶ Ἡλίας Ὁρφανός ἐξ Ἀδριτσαίνης.

Τῇ 17ῃ παρελθόντος μηνὸς ὁ ὅπλαρχηγὸς Νταλίτς μετὰ δεκάδος ἀνδρῶν κνκλωθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ παρὰ τὸ Ζέλοβον μετὰ βραχείαν σύγκρουσιν ἐφονεύθη, τῶν λοιπῶν ἀνδρῶν ἐπιτυχόντων νὰ διαφύγῃσι.

Τῇ δὲ 19ῃ ἰδίου ὁ ὅπλαρχηγὸς Παῦλος Κύρον⁴ μετὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν διασωθέντων ὁπαδῶν τοῦ Νταλίτς ἐνέπεσε παρὰ τὴν Ὀστιμαν εἰς ἐνέδραν στρατοῦ, ἐκ τῆς ὁποίας πάντες διεσώθησαν πλὴν τοῦ Παύλου φονευθέντος.

Ἐκ τῶν διασωθέντων τρεῖς περιπλανώμενοι ἔφθασαν εἰς Γερμανίαν⁵, ἔνθα εἰς ἐξ αὐτῶν εἰσελθὼν εἰς τὸ χωρίον ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν / ἐκεῖ χωροφυλάκων. Οἱ δ' ἑτεροὶ δύο φυγόντες ἐκεῖθεν ἔφθασαν εἰς Μπούφι, ἔνθα εἰς ἐξ αὐτῶν ἐφονεύθη, τοῦ ἑτέρου κατορθώσαντος νὰ διασωθῇ εἰς τι παρακείμενον χωρίον. 4

Κατ' ἄλλας πληροφορίες, αἰτινες φαίνονται πιθανόταται, τὰ κατὰ τοὺς φόνους τοῦ Νταλίτς καὶ Παύλου Κύρον ἔχουσιν ὡς ἐξῆς.

Ὁ Νταλίτς μετὰ τῶν ὁπαδῶν του διέμενε ἐν τῇ παρὰ τὸ Πισσοδέριον Μονῇ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅτε γνωσθεῖσης τῆς παρουσίας του ἐπροδόθη ὑπὸ Ζελοβίτου Βουλγάρου, ὅστις εἰδοποιήσε διὰ τινος ρουμανίζοντος τὸν στρατὸν τοῦ Πισσοδερίου, ἐνῶ ταυτοχρόνως ὁ Βούλγαρος ἔθετεν εἰς κίνησιν τὴν ἐκεῖ πον κρυπτομένην Βουλγαρικὴν συμμορίαν. Ὁ στρατὸς ἐκινήθη πρὸς τὴν Μονήν, ἐξ ἧς ἀνεχώρει ὁ Νταλίτς, συνέλαβε δὲ τέσσαρας τῶν ὁπαδῶν βραδύοντας ν' ἀπέλθωσιν. Ἡ συμμορία βαδίζουσα ἐν τῷ σκότει ἐνέπεσεν εἰς τὴν ἐνέδραν τῶν Βουλγάρων, οἵτινες προσβολήσαντες ἐφόνευσαν τὸν Νταλίτς. Οἱ λοιποὶ διεσώθησαν καὶ ἠνώθησαν τὴν αὐτὴν ἡμέραν μετὰ τοῦ Παύλου Κύρον, ὅστις ἀπῆλθεν εἰς Ὀστιμαν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρὸς τὸ Παῦλος Κύρον ἐξερχόμενος τοῦ οἴκου, ἔνθα διενεγκτέρευσεν ἐντροβολήθη καθ' ὁδὸν ὑπὸ Βουλγάρων Κομιτῶν, οἵτινες εἶχον παρακολοθηθεὶς τὰς κινήσεις τοῦ σώματος καὶ ἐφονεύθη.

1. Σόβιτις Μοριχόβου, χωρίον εἰς Γιουγκοσλαβίαν.

2. Βρόντας, Ἕλλην ὅπλαρχηγὸς τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος, ἀνθυπίαρχος Βασιλείου Παπῆς, γεννηθεὶς εἰς Πάτρας 1876.

3. Νταλίπης Δημήτριος, Ἕλλην ὅπλαρχηγὸς ἐκ Γαύρου τῶν Κορεστίων, λαμπρὸς πατριώτης καὶ πολεμιστής. Ὀλόκληρος ἡ οἰκογένειά του προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα.

4. Κύρου Παῦλος, Ἕλλην γενναῖος ὅπλαρχηγὸς ἐξ Ἀνταρτικοῦ τῶν Κορεστίων, προσενηγκὸν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα.

5. Γέρμαν, χωρίον τῶρα λέγεται Ἅγιος Γερμανὸς παρὰ τὴν λίμνην Μικρὰ Πρέσπα.

Οἱ ὁπαδοὶ του κρηπτόμενοι ἐν ἄλλαις οἰκίαις διεσώθησαν. Τινὲς ὁμῶς τούτων διασπορευθέντες συνελήφθησαν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ καὶ ἄλλοι ἐφονεύθησαν ὡς ἀνωτέρω περιεγράφη.

- 5 Ὁ Δημήτριος Νταλίπης ἐκ Γκαμπρέζ¹ καταγόμενος ἦτο γενναῖος καὶ ἀρκεύοντως ἱκανὸς ὄπλαρχηγός, γνωρίζων καλῶς τὰ μέγη καὶ χωρία καὶ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην ἐπαρκῶς χρήσιμος. Τὸ κύριον προσὸν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Παύλου Κύρου ἐκ Ζελόβον² καταγόμενου ἦτο ὅτι ἦσαν ἐγγχώριοι, ἐπομένως ἐγκρατεῖς τῶν λαλουμένων γλωσσῶν, γινώσκειν τοῦ τόπου καὶ τῶν κατοίκων πρὸς πολλοὺς τῶν ὁμοίων συνεδέοντο διὰ φιλίας καὶ συγγενείας καὶ διὰ τὸν λόγον τούτων κατόρθων νὰ πλησιάζωσι καὶ νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰ χωρία, ἀποβαίνοντες οὕτω χρήσιμοι ἐκεῖ ὅπου ἱκανώτερος ἀρχηγός ἀλλὰ ξένος δὲν θὰ ἐπετύγχανε νὰ ἐξασκήῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ τμήματος τῶν Κορεστίων, ἐνθα αἱ Βουλγαρικαὶ ἐνέργειαι τοσοῦτον βαθείας ἀνέπτυναν ὡς.

Τῇ 5 Δ/βρίου τοῦ ἐπὶ τοῦ Ζάκα³ σώμα ἐπεχείρησεν ἐπιθεῖν κατὰ τοῦ σχισματικοῦ χωρίου Κλάδερο⁴ ΒΑ τῆς Καστορίας. Ἀφοῦ διὰ σχεδίων διήλθε τὴν λίμνην, ἀφίχθη εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον καὶ ἤρξατο τῆς ἐπιθέσεως. Οἱ κάτοικοι ἀντάξαν ἰσχυρὰν ἀμυνὰν καὶ ἤρξαντο πυροβολοῦντες. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐφονεύθη εἰς χωρικός, δέκα δ' ἕτεροι συνελήφθησαν ὑπὸ τὸν σῶματος κατηγοροῦμενοι διὰ διαφόρους καθ' ἡμετέρων δολοφονικὰς πράξεις καὶ δικασθέντες ἐπτά μὲν ἀπελύθησαν, τρεῖς δ' ἐθανατώθησαν.

Ἡ πράξις ἦτο λίαν τολμηρὰ, διότι τὸ Κλάδερο εἶναι ἔδρα ἐπικίνδυνος τῶν Βουλγαρικῶν συμμοριῶν καὶ τῆς ἐν γένει κατὰ τὸ τμήμα ἐκεῖνο προπαγάνδας.

ΙΩΑΝ. Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΠΑΛΑΙΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΤΣΟΥΤΥΛΙΟΥ ΠΟΥ ΕΞΕΛΙΧΘΗΣΑΝ ΣΕ ΛΑΜΠΡΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΠΡΕΨΑΝ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ὁ κ. Χρῆστος Τσώτσης, καταγόμενος ἀπὸ τὸν Βυθὸ τῆς ἐπαρχίας Βοΐου τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, παλαιὸς μαθητῆς τοῦ ἐξαιρέτου Γυμνασίου Τσουτυλίου, ἀπὸ τὸ ὅποιον πέραςαν ἑκατοντάδες Ἑλλήνων τόσον ἀπὸ τὴν ὑπόδουλῃ ὅσον καὶ τὴν ἐλεύθερῃ Ἑλλάδι, ἐρευνῆσε καὶ ἐρευνᾷ ἀκόμη ἀρχεῖα, βιβλιοθήκες σχολικὰς καὶ μοναστήρια καὶ ἀνευρίσκει ἐγγραφα καὶ ἄλλα γραπτὰ μνημεῖα χρήσιμα γιὰ τὴν τοπικὴ ἱστορία τῆς Μακεδονίας.

Ὁ συμμαθὴς αὐτοῦ ἐρευνητῆς ἔθεσε στὴ διάθεσίν μου ἀντίγραφον ἐγγράφου τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1897-1898, τὸ ὅποιον ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀείμνηστον ἱατρὸν Γεώργιον Ἰωάννου Βασδραβέλλην ἀπὸ τὸ Βλάτι τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, ὁ ὁποῖος, ἀποφοιτήσας ἀριστοῦχος τὸ σχολικὸν ἔτος 1897-98, μετέβη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐνεγράφη εἰς τὴν ἰα-

1. Γκαμπρέζ, χωρίον τοῦ νομοῦ Καστορίας (Κορεστία), τώρα λέγεται Γαῦρος, κείμενον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φλωρίνης-Καστορίας.

2. Ζελόβον, χωρίον κάτωθι τοῦ Πισοδερίου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Φλωρίνης-Καστορίας. Ὁ νομαστὸν διὰ τοῦς ἡρωικοὺς ἀγῶνας τῶν κατοίκων του ἐναντίον τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων. Περιοχὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἔδρασαν ὁ Παῦλος Μελάς καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἀνταρτῶν. Σημερινὸν Ἄνταρτικόν.

3. Ζάκας, ὁ Ἑλλήν ὄπλαρχηγός Γρ. Φαληρέας, ἀργότερον στρατηγός.

4. Κλαδερόπι, χωρίον τῆς περιοχῆς Πρεσπῶν, μᾶλλον πρόκειται διὰ τὸ χωρίον Κοντορόπι Καστορίας, ἐνθα ἔδρασαν ὁ Ζάκας καὶ ὅπου τὴν 14.11.1906 ἐφονεύθησαν 5 Βούλγαροι πράκτορες.